

Kyrkostyrelsens cirkulär nr 17/2014

14.8.2014

NORMALINSTRUKTION FÖR UTVÄRDERINGS DIREKTIONER

Kyrkostyrelsens plenum har godkänt en normalinstruktion för utvärderingsdirektioner. Församlingen eller den kyrkliga samfälligheten kan om den så önskar tillsätta en direktion för utvärdering. Utvärderingsdirektioner lämpar sig bäst för stora ekonomiska församlingsenheter där både verksamheten och det ekonomiska ansvaret är omfattande. Direktionens medlemmar förutsätts vara bättre insatta än genomsnittet i församlingarnas verksamhet och ekonomi. En direktion kan vid behov även tillsättas i mindre ekonomiska församlingsenheter. Eftersom det är fråga om en normalinstruktion kan församlingen eller samfälligheten omarbeta den så att den bättre svarar mot de egna behoven.

Allmänt

Utvärderingsdirektionen har tre uppgifter: 1) utvärdera huruvida församlingen/den kyrkliga samfällighetens och dess församlingars ekonomi- och verksamhetsmål har uppnåtts på ett ändamålsenligt sätt, 2) utvärdera huruvida förutsättningarna för balans i församlingen/den kyrkliga samfällighetens ekonomi uppfylls och 3) utvärdera hur rapporteringen om verksamheten och ekonomin fungerar.

Avsikten är att erbjuda i synnerhet stora ekonomiska församlingsenheter ett verktyg och en modell för uppföljning av mål för verksamheten och ekonomin. En utvärderingsdirektion gör bedömningen av hur väl kyrkofullmäktiges, gemensamma kyrkofullmäktiges och församlingens rådens mål för verksamheten och ekonomin mer transparent och stöder vidareutvecklingen av verksamheten och ekonomin.

I och med att det ekonomiska spelrummet begränsas måste församlingarna och samfälligheterna utvärdera resursanvändningen effektivare än förr. Utgångspunkten för anvisningarna för församlingens och den kyrkliga samfällighetens budget och verksamhets- och ekonomiplan är att verksamheten planeras, ekonomiska och innehållsmässiga mål ställs upp för verksamheten och uppnåendet av målen utvärderas. När kyrkofullmäktige eller gemensamma kyrkofullmäktige beslutar om budgeten och verksamhets- och ekonomiplanen beslutar den samtidigt om de mål som binder verksamheten och ekonomin. Det är av många olika orsaker särskilt viktigt att utvärdera hur målen uppnåtts. För det första ska man se till att verksamheten är organiserad och att församlingens tillgångar använts i enlighet med målen. För det andra ska man, ifall målen inte uppnåtts, ta reda på orsakerna till detta och antingen effektivisera verksamheten eller gå in för att utveckla målen på ett sådant sätt att organisationen bättre kan uppnå dem. Med beaktande av förändringar i verksamhetsmiljön och resursernas omfattning måste målen ändamålsenlighet i praktiken utvärderas kontinuerligt.

Det är också synnerligen viktigt att rapportera om dessa frågor. Välskrivna rapporter hjälper beslutsfattarna att göra sina egna bedömningar av resultaten och utvecklingen av verksamheten och ekonomin. Därför ska man också lägga vikt vid rapporternas innehåll och kvalitet.

Måluppfyllelse

I budgeten och i verksamhets- och ekonomiplanen godkänns målen för församlingens verksamhet och ekonomi (KO 15:1,2). Kyrkofullmäktige eller gemensamma kyrkofullmäktige beslutar om budgetens verksamhetsmål, anslag, beräknade inkomster samt deras bindningsnivå (Modellen till ekonomistadga, 3 §). De mål som godkänts i

budgeten är bindande. Om kyrkofullmäktige eller gemensamma kyrkofullmäktige ändrar budgetens anslag och/eller de beräknade inkomsterna mitt under budgetåret, ska förslaget till ändring av anslaget och/eller de beräknade inkomsterna också innehålla en redogörelse för ändringens inverkan på verksamhetsmålen. På motsvarande sätt ska man i ett förslag till ändring av verksamhetsmålen utreda ändringens inverkan på anslagen och de beräknade inkomsterna (Modellen till ekonomistadga 5 §).

Att målen är viktiga och ska iakttagas framhävs i olika bestämmelser. Kyrkorådet och kyrkofullmäktige tillställs rapporter om hur målen uppnås även under räkenskapsperioden, och kyrkorådet ger i verksamhetsberättelsen en redogörelse till kyrkofullmäktige om hur målen uppnåtts.

Hur verksamhetsmålen har uppfyllts kan bedömas bland annat genom att man besvarar följande frågor:

- Har verksamheten utvecklats i rätt riktning?
- Har utvecklingsåtgärderna lyckats?
- Hur och med vilka medel har målen uppnåtts?

Nyckeltalen för resultaträkningen, finansieringsanalysen och balansräkningen hjälper församlingen att bedöma hållbarheten i sin ekonomi och jämföra sin egen ekonomiska ställning med jämförelsegrupper. Det är bra att granska nyckeltal som beskriver effektiviteten för flera år i rad, eftersom detta visar i vilken riktning utvecklingen går. Det är särskilt viktigt att följa nyckeltalen när man satsat anmärkningsvärt mycket på att uppnå de ekonomiska målen och när omständigheterna har förändrats väsentligt och man inte kan fortsätta med den gällande strategin.

Verkningarna kan förutom genom självutvärdering utvärderas så att man frågar eller intervjuar församlingsmedlemmarna eller personer som deltagit i verksamheten eller med hjälp av annan respons hör deras åsikter. När man utvärderar verksamheten och ekonomin är det bra att komma ihåg att ett nyckeltal, till exempel priset på en tjänstprestation eller antalet besökare i en klubb per medarbetare, framställer fakta, men att det lönar sig att göra en granskning även ur andra synvinklar. Det är skäl att i mån av möjlighet studera verksamheten och ekonomin som tidsserier under flera efterföljande år. Det är viktigt att man så klart och entydigt som möjligt redogör för utfallet för alla de centrala mål som ställts upp i budgeten.

Ekonomisk balans

Ett offentligt samfund som i huvudsak finansierar sin verksamhet med skatteinkomster måste anpassa verksamheten till att det ska råda balans mellan intäkter och kostnader. Församlingarna ansvarar förutom för de årliga intäkterna och kostnaderna av verksamheten även för underhållet av fastighetsbeståndet.

De måste bereda sig i förväg på underhåll och grundlig renovering av församlingsfastigheter, i synnerhet kyrkor. Därför ska den ekonomiska balansen utvärderas på lång sikt så att framtida förbindelser kan finansieras.

Som indikator för hållbar ekonomisk balans används kommande investeringskostnader och låneamorteringar samt det årsbidrag som inflyter. När man fördelar de investeringskostnader och låneamorteringar man känner till på årsnivå över en på förhand avtalad period (t.ex. 7–10 år) får man årsbidragets miniminivå. Verksamheten och ekonomin ska planeras så att målnivån för årsbidraget uppnås. Det är väsentligt att årsbidraget hålls på målnivån.

Rapportsystemet ska göras upp så att ovan nämnda ekonomiska balans kan kontrolleras enkelt och rapporten skrivs ut och presenteras tillräckligt ofta under räkenskapsperioden.

Ändamålsenliga rapporter

De som ansvarar för verksamheten och ekonomin ska delge kyrkofullmäktige, kyrkorådet och andra förvaltningsorgan uppgifter om hur verksamhetsmålen uppnåtts, bokföringsbaserade uppgifter om hur inkomster och utgifter realiserats i förhållande till budgeten och uppgifter om prognoserna för slutet av året. Under budgetårets lopp ska rapporter om utfallet av ekonomi- och verksamhetsmålen lämnas in. (Modellen för församlingens ekonomistadga).

Rapporteringen kan skötas genom så kallade delårsrapporter tre eller fyra gånger om året. I mindre ekonomiska församlingensheter kan det räcka med halvårsrapporter. I rapporterna lämnas uppgifter om hur målen uppnåtts och prognoser för resten av året. Tidsbundenheten i verksamhetsmålen måste beaktas, eftersom alla mål inte kan uppnås kontinuerligt.

Vid sidan av delårsrapporterna rekommenderas att man regelbundet tillställer församlingsrådets, kyrkorådets och kyrkofullmäktiges sammanträden en koncis rapport om hur de viktigaste verksamhets- och ekonomimålen uppnåtts. Rapporten redovisas för sammanträdet till kännedom och kan vid behov göras upp på olika sätt. Det viktigaste är att beslutsfattarna får en så tydlig och lättläst rapport som möjligt.

Hur rapporteringen utfallit kan bedömas enligt hur väl innehållet och informationen nått fram. Är innehållet i rapporten betydelsefullt och kan det utnyttjas som grund för beslutsfattandet? Är rapporten tillräckligt lättförståelig med tanke på att det inte finns mycket tid att studera den?

Utgångspunkterna för uppföljningen av budgetutfallet nämns i Kyrkostyrelsens grundläggande anvisning för ekonomiförvaltningen:

Församlingens ekonomi ska skötas enligt den godkända budgeten (KO 15:2,1). I samband med bokslutet presenteras utfallet för de verksamhets- och ekonomimål, anslag och beräknade inkomster som kyrkofullmäktige har godkänt i budgeten. Kyrkorådet, övriga redovisningsskyldiga förvaltningsorgan och tjänsteinnehavare ansvarar för sammanställandet av tablån över budgetutfallet.

I budgeten finns en driftsekonomidel, en resultaträkningsdel samt en investerings- och finansieringsdel. Tablån över budgetutfallet följer samma struktur. Tablån över budgetutfallet upprättas i enlighet med samma schema enligt vilket kyrkostyrelsen har godkänt budgeten för verksamhetsenheten, uppgiftsområdet och projektet. I det fall att församlingen har en fond som sköts som separat bokföring (balansenhet), till exempel för diakoniarbetet, presenteras i verksamhetsberättelsen församlingens egen verksamhet och separat fondens verksamhet som stöder uppgiftsområdet Diakoni.

Församlingsråden och kapellråden godkänner verksamhets- och ekonomimålen för sin församling i samband med upprättandet av budgeten. De ger i samband med bokslutet en redogörelse till gemensamma kyrkofullmäktige om hur de godkända målen uppnåtts.

Normalinstruktionen för utvärderingsdirektioner finns på Sacrista på adressen: <http://sakasti.evl.fi/sacrista.nsf/sp?open&cid=Content21F6E3>
Ytterligare information fås av ekonomiplaneringschef Pasi Perander, tfn 09-1802 246, e-post: fornamn.efternamn@evl.fi.

KYRKOSTYRELSEN

Jukka Keskitalo

Pirjo Pihlaja

ISSN 1797-0334